

Sverresborg

Fantasifull rekonstruksjon, tegning på foto.

Foto: Ukjent©Riksantikvaren

Fjellels form gjorde forsvar av borgen lett.

Foto: Mittler

Rester av borgruinen.

Foto: Håvard Christiansen

©Riksantikvaren

På en steil fjellknaus overfor Steinberget ved Trondheim ligger ruinene etter borgen som kong Sverre Sigurdsson oppførte som forsvar mot de mange angrepene på Nidaros i borgerkrigstiden. Ruinene ligger i dag inne på området til Trøndelag Folkemuseum. Borgen omkranses av friluftsmuseets mange bygninger, som er flyttet dit fra by og bygd siden museet ble grunnlagt i 1913.

Historikk

Borgen ble oppført av kong Sverre vinteren 1182-83, og er den eldste kjente steinborgen i Norge. Den fikk navnet Sion etter kong Davids borg i Jerusalem. Fjellknausen som borgen ligger på, utgjorde et naturlig fundament. Dens bratte sider gjorde borgen utilgjengelig fra nord og vest.

Tolkninger av ruinen tyder på at den besto av et kraftig kvadratisk portttårn med lavere bygningsfløyer på begge sider, og ringmurer omkring resten av plataet. Nyere undersøkelser har vist at det også kan ha vært teglbygninger på vestsiden av anlegget.

I 1188 inntok kuvlungene byen, og borgen ble ødelagt. Sverre bygde den opp igjen, men allerede i 1197 ble den ødelagt på nytt, denne gangen av baglerne. Etter baglerne angrep ble borgen liggende som ruin inntil Håkon Håkonsson gjenreiste den på 1200-tallet. Borgen fikk mindre betydning etter at borgerkrigene tok slutt og byen i større grad ble styrt av erkebiskopen. Det er usikkert når den sluttet å fungere, men den har antakelig gått inn i et gradvis forfall.

Tidligere undersøkelser

Ruinen på Sverresborg ble undersøkt av Gerhard Schøning i 1770-årene, Lorentz Diderich Klüwer i 1820-årene, og av Reinhold Ziegler i 1872-73. Ziegler gjennomførte mindre utgravninger og tegnet en skisse av borgplataet.

Det mest betydelige arbeidet som er gjort på Sverresborg, er Gerhard Fischers utgravings- og restaureringsarbeid i 1936-39. Arbeidet ble avbrutt da krigen brøt ut, og tyskerne anla diverse installasjoner på borgområdet. Etter krigen var Fischer tilbake for å reparere det som var blitt ødelagt. Fischer gjennomførte omfattende rekonstruksjoner, delvis på grunnlag av gjenværende partier av originalt murverk og kalkspor på berget, men delvis også basert på egne tolkninger av helheten der murverk eller kalk ikke var til stede. Mye av murverket som kan sees i dag, er rekonstruert av Fischer.

Etter Fischers tid er det bare foretatt mindre oppryddingsarbeid og flikking på murene.

I 2003 ble murverket analysert for å identifisere Zieglers, Fischers og tyskernes inngrep. Det ble også gjennomført en mindre arkeologisk utgraving. Dette arbeidet var en del av et hovedfagsprosjekt.

Tilstandsanalyse og konservering

I 2003 utarbeidet Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider en tilstandsanalyse på oppdrag fra Trøndelag Folkemuseum. Rapporten konkluderte med at ruinen generelt var i dårlig stand, men at de originale middelaldermurene var i bedre forfatning enn de rekonstruerte murpartiene. Dette er et resultat av at en mindre egnet mureteknikk ble tatt i bruk under rekonstruksjonsarbeidet.

I 2006 ble konservering igangsatt. Foreløpig er arbeidet konsentrert om østmuren, hvor det støpte toppdekket og sementfugene nå er fjernet. All sement skal etter hvert erstattes med kalkmørtel, og ruinen skal få nytt toppdekke. Det vil totalt ta ca. seks år å sette hele ruinen i stand.